

Hoofdstuk 2 Jaarrekeningen en verslaggevingconcepten/-principes

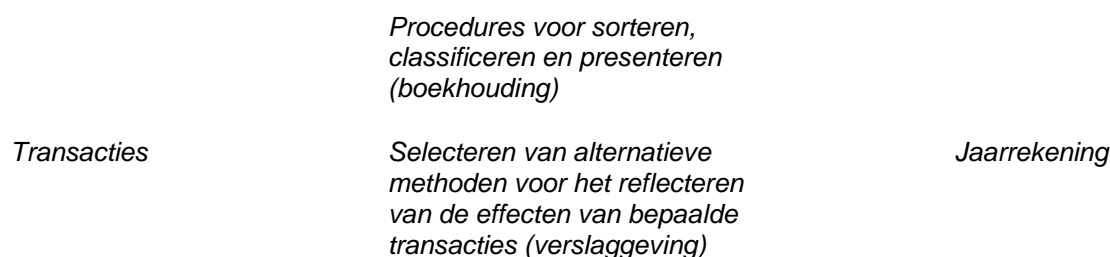
Jaarrekeningen zijn het product van het financiële verslaggevingproces. Zij zijn het middel voor het communiceren van economische informatie over de entiteit aan degenen die beslissingen willen nemen over de financiële positie, resultaten van de bedrijfsvoering en cash flows van de entiteit.

2.1 Jaarrekening

Van transacties tot jaarrekening

De jaarrekening van een entiteit is het eindproduct van een proces dat begint met transacties tussen de entiteit en andere organisaties en individuen.

Transacties zijn economische uitwisselingen tussen entiteiten bijvoorbeeld een verkoop/aankoop. De stroom van transacties tot jaarrekening kan als volgt geïllustreerd worden:

Transacties worden samengevat in rekeningen en rekeningen worden verder samengevat tot een jaarrekening. De boekhoudkundige- en verslaggevingprocessen resulteren in talrijke transacties van een entiteit met andere entiteiten, wat tot uitdrukking komt in de jaarrekening.

De **jaarrekeningen** die door een entiteit gepresenteerd worden bevatten:

- *De balans*
- *Winst en Verliesrekening*
- *Mutatieoverzicht van het eigen vermogen*
- *Overzicht van de cash flows*

Uitleg en definities

De **balans** is een lijst van de activa van een organisatie, de passiva en het eigen vermogen op een bepaald tijdstip. De balans wordt soms ook een **overzicht van de financiële positie** genoemd omdat het de middelen (activa), verplichtingen (passiva) en vorderingen van de eigenaren (eigen vermogen) samenvat.

Aan de linkerkant van de balans staan de activa vermeld en aan de rechterkant staan de passiva en het eigen vermogen. De totaalstelling aan beide kanten van de balans is precies gelijk.

Deze gelijkheid wordt soms **boekhoudkundige vergelijking** of de **balans vergelijking** genoemd. Het is de vergelijking van deze twee bedragen waarvan de term balans is afgeleid:

- $Activa = Passiva + Eigen\ Vermogen$

Activa zijn waarschijnlijke toekomstige economische voordelen verkregen, of die beheerst worden door een bepaalde entiteit als een resultaat van transacties of gebeurtenissen uit het verleden. Activa representeren de omvang van middelen die een entiteit bezit.

Passiva zijn bedragen die de entiteit verschuldigd is aan andere entiteiten.

Eigen vermogen van een entiteit is het verschil tussen haar activa en passiva. Deze relatie wordt ook wel de boekhoudkundige vergelijking genoemd. Soms wordt het eigen vermogen ook wel de **netto activa** of **netto waarde** van een entiteit genoemd. Dit kan aangetoond worden door het herleiden van de basis boekhoudkundige vergelijking:

- $Activa - Passiva = Eigen\ Vermogen\ van\ een\ entiteit$
- $Netto\ activa = Eigen\ Vermogen\ van\ een\ entiteit$

Aan de linkerzijde van de balans wordt **kas** vermeld. Kas representeert kasgeld of geld van de entiteit dat op de bank staat.

Debiteuren geeft de verschuldigde bedragen weer, die de klanten moeten betalen omdat zij op krediet goederen hebben gekocht en die zij op een bepaalde termijn moeten betalen.

Voorraad geeft de kosten voor de entiteit weer van goederen die zij aangeschaft heeft, maar die nog niet verkocht zijn.

Cumulatieve afschrijvingen geeft aan het gedeelte van de kosten van de uitrusting, dat geschat wordt gebruikt te worden in het proces van het aansturen van het bedrijf.

Afschrijving in de boekhouding is het proces van het verspreiden van de aanschafprijs van een actief over de levensduur van dat actief.

Crediteuren geeft het bedrag aan dat verschuldigd is aan de leveranciers van aangeschafte goederen omdat de entiteit op krediet heeft gekocht en binnen een overeengekomen termijn zal betalen.

Overige **overlopende passiva** geeft de bedragen weer die verschuldigd zijn aan verschillende schuldeisers inclusief de verschuldigde lonen van werknemers.

Vlottende activa kunnen omgezet worden in contant geld of gebruikt worden om voordeel op te leveren voor de entiteit binnen een jaar, zoals debiteuren en voorraad.

Vlottende passiva zijn passiva die waarschijnlijk binnen een jaar na de balansdatum betaald zullen worden met contant geld.

De balans aan het einde van een fiscale periode is de balans aan het begin van de volgende fiscale periode.

Winst- en Verliesrekening is een weergave van de resultaten van de operationele activiteiten van een entiteit voor een bepaalde periode. De inkomsten worden het eerst gemeld en vervolgens worden de lasten afgetrokken om te komen tot het netto-inkomen of nettoverlies voor een bepaalde periode.

Het **netto-inkomen** is de winst over die periode. Als de uitgaven de netto verkopen overschrijden, dan is er sprake van een nettoverlies.

In tegenstelling tot de Winst- en Verliesrekening, dat zich op een bepaalde periode richt, richt een balans zich op een enkele datum.

Brutowinst is het verschil tussen netto verkopen en de kosten van de verkochte goederen.

Het operationeel resultaat is een van de belangrijkste maatstaven van de bedrijfsactiviteiten. Het **operationeel resultaat** kan gerelateerd zijn aan de beschikbare activa van een bedrijf, voor het verkrijgen van een nuttige maatstaf voor de prestaties van het management.

Winst per aandeel van uitstaande aandelen wordt als een apart onderwerp onderaan de Winst- en Verliesrekening vermeld, omdat het significant is voor het evalueren van de marktwaarde van een aandeel.

Mutatieoverzicht van het eigen vermogen is een overzicht met details over het eigen vermogen en geeft uitleg over de veranderingen die plaats hebben gevonden in de componenten van het eigen vermogen gedurende het jaar.

Het eigen vermogen is opgebouwd uit twee belangrijke componenten namelijk:

- *Gestorte kapitaal*
- *Ingehouden winst*

Gestorte kapitaal geeft het totale bedrag aan investeringen weer dat de eigenaren geïnvesteerd hebben in de entiteit.

Ingehouden winst geeft het cumulatieve netto-inkomen van de entiteit weer dat wordt aangehouden voor gebruik in het eigen bedrijf.

Dividend is de uitkering van winst die gedaan is door de eigenaren waardoor de ingehouden winst omlaag gaat.

Ingehouden winst stijgt door het bedrag van het netto-inkomen en daalt door dividenuitkering aan de aandeelhouders. Ingehouden winst zorgt ervoor dat de Winst- en Verliesrekening gekoppeld is aan de balans.

Het doel van een **cash flow overzicht** is het identificeren van de bronnen en het gebruik van geld gedurende het jaar.

Een cash flow overzicht bestaat uit drie categorieën activiteiten namelijk:

- Operationele activiteiten
- Investeringsactiviteiten
- Financieringsactiviteiten

Een cash flow overzicht geeft een samenvatting van de invloed op het geld van de operationele, investerings- en financieringsactiviteiten van een entiteit gedurende de periode.

De onderste regel van dit financieel overzicht is de verandering in geld dat te zien is op de balans aan het begin van de periode ten opzichte van de balans aan het einde van de periode.

Vergelijkbare overzichten over meerdere jaren

Financiële overzichten worden vaak gepresenteerd op vergelijkende basis (over meerdere jaren) zodat de lezers belangrijke veranderingen in de financiële positie van een entiteit (balans) en de resultaten van de activiteiten (winst- en verliesrekening) makkelijker kunnen opsporen.

Illustratie van relaties tussen financiële overzichten

De relatie tussen de balans en de Winst- en Verliesrekening kunnen we als volgt weergeven:

<i>Balans</i>	<i>Winst- en Verliesrekening</i>
<i>Activa = Passiva + Eigen Vermogen</i>	<i>Netto-inkomen = Inkomsten - Uitgaven</i>

De pijl vanaf het netto-inkomen in de Winst- en Verliesrekening naar het eigen vermogen op de balans geeft aan dat het netto-inkomen de ingehouden winst beïnvloedt, welke een component is van het eigen vermogen.

Deze relatie kunnen we als volgt is een **balansvergelijking** weergeven:

- $A \text{ (activa)} = L \text{ (passiva)} + OE \text{ (eigen vermogen)}$

Het netto-inkomen voor een periode (uit de Winst- en Verliesrekening) wordt opgeteld bij de ingehouden winst, dat een deel is van het eigen vermogen (op de balans).

Het **mutatieoverzicht** van het eigen vermogen geeft uitleg over de verschillen tussen de bedragen van het eigen vermogen aan het begin en einde van de fiscale periode.

Het cash flow overzicht geeft uitleg over de verandering van het geldbedrag vanaf het begin tot het einde van de fiscale periode.

2.2 Boekhoudkundige concepten en principes

Boekhoudkundige concepten en principes reflecteren algemeen aanvaarde praktijken, die na verloop van tijd zijn ontstaan. Zij kunnen met elkaar in verband worden gebracht in een schematisch model van de datastromen van transacties ten opzichte van de financiële overzichten (jaarrekening).

Boekhoudkundige entiteit

*Activa=Passiva+Eigen Vermogen
(boekhoudkundige vergelijking)*

*Lopend bedrijf
(continuïteit)*

*Procedures voor sorteren,
classificeren en presenteren
(boekhouding)*

Transacties

*Selecteren van alternatieve
methoden van het reflecteren
van de effecten van bepaalde
transacties (verslaggeving)*

Jaarrekening

-eenheid van maatstaf
-kostenprincipe
-objectiviteit

-boekhoudkundige periode
-matchen van inkomsten & uitgaven
-opbrengsten op verkoopmoment
-opgebouwd concept

-consistentie
-volledige openheid
-materialiteit
-conservatisme

Concepten/principes met betrekking tot het hele model

De basis boekhoudkundige vergelijking die eerder al beschreven is, is de mechanische sleutel voor het gehele financiële boekhoudkundige proces, omdat de vergelijking in balans moet zijn na elke transactie die genoteerd is in de boekhouding.

Boekhoudkundige entiteit refereert aan de entiteit waarvoor de financiële overzichten worden voorbereid. De entiteit kan eigendom, partnerschap, corporatie of zelfs een groep van corporaties zijn.

Het *lopende bedrijfconcept* refereert aan de veronderstelling dat de entiteit in de toekomst zal blijven opereren, en niet zal liquideren.

Concepten/principes met betrekking tot transacties

Het **kostenprincipe** geeft aan dat transacties genoteerd worden conform hun oorspronkelijke (historische) kosten voor de entiteit, gemeten in een valuta.

Objectiviteit verwijst naar de wens van de accountant om een gegeven transactie op dezelfde manier te noteren in alle situaties.

Concepten/principes met betrekking tot boekhoudkundige procedures en het verslaggevingproces

Deze concepten/principes hebben te maken met de boekhoudkundige periode, dat is de tijdsperiode die geselecteerd is voor het rapporteren van de operationele resultaten en veranderingen in de financiële positie.

Dit houdt in dat de opbrengsten bij de verkoop van een product worden opgenomen en vervolgens worden alle uitgaven die te maken hebben met het genereren van deze inkomsten, hieraan gerelateerd over die periode.

Dit matchen van de inkomsten en de uitgaven is een cruciaal en fundamenteel concept voor het begrijpen van de boekhouding.

Het *opgebouwd concept* wordt gebruikt voor het implementeren van het 'matching concept' door het herkennen van inkomsten wanneer ze verdiend worden en uitgaven

wanneer ze gedaan worden, ongeacht of contant geld in dezelfde fiscale periode wordt ontvangen of betaald.

Concepten/principes met betrekking tot financiële overzichten

Consistentie in boekhoudkundige rapportage is essentieel wanneer betekenisvolle trend vergelijkingen gemaakt moeten worden door gebruik te maken van de jaarrekeningen van een entiteit over meerdere jaren.

Volledige openheid betekent dat de financiële overzichten en toelichtingen alle noodzakelijke informatie moeten inhouden om te voorkomen dat de gebruiker van deze financiële overzichten wordt misleid.

Materialiteit betekent dat absolute exactheid niet noodzakelijk is in de bedragen die op de financiële overzichten te zien zijn.

Conservatisme heeft betrekking op het maken van beoordelingen en schattingen, die resulteren in lagere winsten en de waardering van activa schattingen, in plaats van een hogere winst.

Consistentie, volledige openheid, materialiteit en conservatisme hebben primair te maken met de presentatie van financiële overzichten.

Beperkingen van de jaarrekening

Er zijn beperkingen aan de gepresenteerde informatie in financiële overzichten. Deze beperkingen hebben te maken met de concepten en principes die met de tijd algemeen geaccepteerd zijn geworden.

Voorbeelden zijn dat de subjectieve kwalitatieve factoren: huidige waarde, de invloed van inflatie en opportunity kosten over het algemeen niet worden weergegeven in deze financiële overzichten. Veel financiële overzichten gaan uit van schattingen.

Het gebruik van alternatieve toegestane boekhoudkundige praktijken kan betekenen dat vergelijkingen tussen bedrijven niet geschikt zijn.

Financiële overzichten rapporteren over kwantitatieve economische informatie en reflecteren niet de kwalitatieve economische variabelen.

Het kostenprincipe vereist dat activa genoteerd worden tegen hun oorspronkelijke kosten.

De balans laat in het algemeen niet de huidige marktwaarde of de vervangingswaarde van de activa zien. Sommige activa worden tegen een lagere waarde genoteerd dan hun eigen kosten of de marktwaarde.

Financiële overzichten reflecteren geen 'opportunity kosten', dat is een economisch begrip met betrekking tot de gederfde inkomsten, omdat een kans om geld te verdienen niet wordt benut.

2.3 Het jaarverslag van een bedrijf

Een jaarverslag is het document dat verspreid wordt aan de aandeelhouders, werknemers, potentiële investeerders en andere geïnteresseerden in de entiteit, en bevat de financiële rapportages voor het fiscale jaar, samen met het verslag van het externe accountantsonderzoek met betrekking tot de financiële overzichten.